

2015

RAPORTI I MBIKËQYRJES

TREGU I SIGURIMEVE, I FONDEVE TË PENSIONEVE VULLNETARE, I FONDEVE TË
INVESTIMEVE

E drejta e Autorit

Materiali në këtë publikim është pronësi e AMF-së. Ju mund ta shkarkoni, printoni apo riprodhoni këtë material në një formë të patjetërsuar, për qëllime personale jo komerciale ose brenda organizatës tuaj, duke cituar Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare (AMF). Të gjitha të drejtat janë të rezervuara.

Disclaimer

Ndërkohë që AMF përpiqet të sigurojë cilësinë e këtij publikimi, AMF nuk mban përgjegjësi për saktësinë, apo vlerën e përdorur në materialin e përfshirë në këtë publikim, si dhe nuk mbart detyrim ligjor për ndonjë humbje apo dëm të mundshëm si pasojë e përdorimit apo referimit në këtë publikim.

Shënime

Në fund të këtij publikimi do të gjeni shënime sqaruese mbi burimin e të dhënave.

Informacion i mëtejshëm

Për më shumë informacion në lidhje me statistikën në këtë publikim: e-mail: amf@amf.gov.al

Adresa: Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare, Departamenti i Zhvillimeve Strategjike, TI dhe Statistikës, Rruga “Dora D’Istria”, Nr. 10, P.O.Box 8363, Tiranë.

Korrik 2016

Tiranë, Shqipëri

PËRMBAJTJA:

I. Misioni i Mbikëqyrjes

II. Veprimtaritë Kryesore të Mbikëqyrjes gjatë Vitit 2015

1. Raport mbi Gjendjen Financiare të Tregut të Sigurimeve

- 1.1 Struktura e tregut të sigurimeve
- 1.2 Mbikëqyrja e tregut të sigurimeve
- 1.3 Analiza e ecurisë dhe rreziqeve të tregut të sigurimeve

2. Raport mbi Gjendjen Financiare të Tregut të Pensioneve Private Vullnetare

- 2.1 Struktura e tregut të Pensioneve Private Vullnetare
- 2.2 Mbikëqyrja e tregut të Pensioneve Private Vullnetare
- 2.3 Analiza e ecurisë dhe rreziqeve të tregut të Shoqërive Administruese dhe Fondeve të Pensioneve Vullnetare

3. Raport mbi Gjendjen Financiare të Tregut të Fondeve të Investimeve

- 3.1 Struktura e tregut të Fondeve të Investimeve
- 3.2 Mbikëqyrja e tregut të Fondeve të Investimeve
- 3.3 Analiza e ecurisë dhe rreziqeve të tregut të Fondeve të Investimeve

III Prioritetet për Vitin 2016

V. ANEKSE

- Tregu i Sigurimeve
- Tregu i Fondeve të Pensioneve Private Vullnetare
- Tregu i Fondeve të Investimeve
- Lista e Institucioneve të Mbikëqyrura
- Lista e Rregulloreve të Miratura gjatë vitit 2015

I. Misioni i Mbikëqyrjes

Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF) është autoritet mbikëqyrës dhe rregullator i integruar i tregjeve financiare të sigurimeve, letrave me vlerë dhe pensioneve private vullnetare në Shqipëri. AMF i ushtron funksionet mbikëqyrëse mbështetur në Ligjin nr. 9572, datë 03.07.2006 “Për Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare” i ndryshuar me Ligjin nr. 54/2014. Ndryshimet dhe shtesat në këtë ligj synojnë forcimin e rolit mbikëqyrës dhe rregullator të AMF-së në përmbushje të objektivave të tij, nëpërmjet forcimit të pavarësisë dhe të përgjegjshmërisë së tij. Misioni themelor i AMF-së, në zbatim të përgjegjësisë ligjore si autoritet mbikëqyrës, është mbrojtja e interesave të konsumatorëve dhe investitorëve, e lidhur ngushtë me sigurinë e operatorëve të mbikëqyrur duke garantuar përmbushjen e dispozitave ligjore në fuqi. Tregjet nën mbikëqyrjen e AMF-së janë zgjeruar në vijimësi. Në vitin 2015, totali i aktiveve në këto tregje e arriti në rreth 96 miliardë lekë, me një rritje prej 6.93%, krahasuar me vitin 2014. Pesha që zënë aktivet e tregut të sigurimeve në raport me tregjet nën mbikëqyrjen e AMF-së është rritur nga 27.74% në 28.85% në fund të vitit 2015. Totali i aktiveve në tregun e sigurimeve është rritur me 12.92% krahasuar me vitin 2014, ose në vlerë nominale nga 24,450,851,915 lekë që ka qenë në vitin 2014 në 27,610,252,530 lekë më 31.12.2015. Treguesi i aktiveve gjithsej ndaj PBB-së, që shpreh kontributin e këtyre tregjeve në ndërmjetësimin financiar, arriti në nivelin më të lartë të vërejtur deri më sot prej 6.7%. Edhe në vijim, AMF do të realizojë misionin e vet mbikëqyrës, nëpërmjet përmirësimit të vazhdueshëm të kuadrit rregullativ mbikëqyrës në përputhje me parimet ndërkombëtare dhe direktivat evropiane, bashkërendimit të analizës së dokumentacionit financiar dhe mbikëqyrjes në vend të tregut, orientimit të procesit të mbikëqyrjes drejt mbikëqyrjes me fokus rreziku, ndërmarrjes së politikave zhvilluese për tregun, trajnimit të burimeve njerëzore drejt një mbikëqyrjeje efektive.

II. Veprimtaritë Kryesore të Mbikëqyrjes gjatë Viti 2015

1. Raport mbi Gjendjen Financiare të Tregut të Sigurimeve

1.1 Struktura e tregut të sigurimeve

Tregu i sigurimeve më 31.12.2015 përbëhet nga 10 shoqëri sigurimi. Në strukturën e tregut, shtatë shoqëri sigurimi ushtrojnë veprimtarinë e tyre në sigurimet e Jo-Jetës, dy në sigurimet e Jetës, një shoqëri kompozite e Jetës dhe Jo-Jetës. Një nga shoqëritë e Jo-Jetës kryen edhe aktivitet risigurimi. Bazuar në pasqyrën e llogarisë teknike të shoqërive të sigurimit të Jo-Jetës, edhe gjatë këtij viti vihet re se tregu i sigurimeve vazhdon të dominohet nga portofoli i MTPL së brendshme.

1.2 Mbikëqyrja e tregut të sigurimeve

Tregu i sigurimeve vijon me një ritëm relativisht të qëndrueshëm zgjerimi, me total aktivesh që luhatet në intervalin 1.3-1.7% e PBB-së për periudhën 2005-2014 dhe 1.92% e PBB-së në vitin 2015. Zgjerimi ka ardhur si rrjedhojë e rritjes së volumit të primeve të shkruara bruto, kryesisht në produktet e sigurimit të detyrueshëm motorik. Pavarësisht këtij zgjerimi të tregut të sigurimeve, pesha e tij në tregjet financiare që mbikëqyrën nga AMF, është në nivele afërsisht të njëjta, përkatësisht 30.0%, 27.4% dhe 29.1% për vitet 2013-2015. AMF, si autoritet mbikëqyrës e rregullator për tregjet financiare të sigurimeve ka për mision të kontribuojë në nxitjen e qëndrueshmërisë financiare. Kjo dikton nevojën e:

- ✓ Vijimit të zbatimit të masave stabilizuese në tregun e sigurimeve dhe vendosjes së standardeve të mirëpërcaktuara në lidhje me rezervat minimale, si dhe zbatimin e mbikëqyrjes me bazë rreziku;
- ✓ Forcimin e rregullave të administrimit të rrezikut në harmoni me evoluimin e rregullave të përshkruara në Direktivat përkatëse të BE-së, duke mbikëqyrur ngushtësisht respektimin e regjimit të informimit, aftësinë paguese, nivelet e likuiditetit, si dhe vlerësimin real të asetëve.

Gjatë vitit 2015 tregu shqiptar i sigurimeve pati një rritje të ndjeshme nga pikëpamja e vëllimit total të primeve të shkruara bruto, të cilat kapën shifrën 14.08 miliardë lekë, duke u rritur afërsisht me 21.17% krahasuar me vitin 2014. Nga pikëpamja e numrit të shoqërive operuese në këtë treg, gjatë vitit 2015, nuk pati ndryshime.

Në strukturë, tregu vazhdoi të mbetet i orientuar tek sigurimet e Jo-Jetës, të cilat sollën rreth 92.70% të vëllimit të përgjithshëm të primeve të shkruara bruto në këtë treg. Ndërsa sigurimet e Jetës, sollën 7.29% të vëllimit të përgjithshëm të primeve të shkruara bruto. Gjatë 2015, sigurimet vullnetare zunë 35.04% dhe ato të detyrueshme zunë 64.96% të totalit të primeve të shkruara bruto në tregun e sigurimeve. Në zbatim të kuadrit rregullator ekzistues, edhe gjatë vitit 2015, AMF ka mbikëqyrur dhe analizuar tregun e sigurimeve, duke vlerësuar pozicionin financiar, rezultatet dhe treguesit teknikë të veprimtarisë së shoqërive të sigurimit. AMF ka ndjekur në vazhdimësi përmbushjen e kërkesës ligjore mbi fondin e garancisë të shoqërive të sigurimit dhe zbatimin e rregullave për investimin e tij.

Zhvillimi më i rëndësishëm me ndikim afatmesëm në tregun e sigurimeve mbetet Ligji nr. 52/2014 “Për veprimtarinë e sigurimit dhe risigurimit”, i cili mundësoi fillimin e zbatimit nga AMF të Metodologjisë së Mbikëqyrjes me Fokus Rrezikun duke pasur si synim forcimin e metodologjisë mbikëqyrëse për tregun e sigurimeve. Konkretisht, AMF realizoi inspektime në një shoqëri sigurimi bazuar në këtë metodë mbikëqyrjeje. Procesi do të vijojë gjatë vitit 2016 në disa shoqëri të tjera sigurimi. Ajo që paraqet rëndësi është fakti që tashmë AMF ka në zbatim një paketë mbikëqyrjeje nëpërmjet së cilës do të përmirësohet procesi i vlerësimit dhe monitorimit të rreziqeve, në kuadër të shoqërisë dhe të tregut në tërësi, duke rritur efektivitetin e procesit mbikëqyrës dhe marrjes së masave mbikëqyrëse. Metodologjia e mbikëqyrjes me fokus rrezikun, synon hartimin e një profili rreziku për shoqërinë e sigurimit, i cili përfaqëson vlerësimin nga ana e autoritetit mbikëqyrës në lidhje me fushat e rreziqeve specifike të shoqërisë, brenda kontekstit

të sektorit të sigurimeve. Pjesë e kësaj metodologjie janë dhe fazat e ndërhyrjes nga ana e autoritetit mbikëqyrës, gjatë niveleve të ndryshme të rrezikut, ndërhyrje e cila ndryshon në vartësi të nivelit të rrezikut në një shoqëri sigurimi. Në kuadrin e zbatimit gradual të metodologjisë së re të mbikëqyrjes, AMF është duke punuar për ngritjen e një sistemi të paralajmërimit të hershëm, i cili do të vendosë prioritetet dhe drejtojë burimet rregullatore drejt atyre siguruesve që paraqesin profil më të lartë rreziku.

Metodologjia e mbikëqyrjes me fokus rrezikun, përveçse mbështetet në legjislacionin aktual, i cili krijon hapësirat e nevojshme ligjore për zbatimin e kësaj metodologjie, mbështetet edhe në sistemin e raportimit AMF In-Reg, që është platforma dhe kanali kryesor i raportimit të subjekteve të mbikëqyrura nga AMF. Në plan afatgjatë, ky sistem do të shërbejë si platforma kryesore mbështetëse e mbikëqyrjes me fokus rrezikun. Një tjetër risi e ligjit janë kërkesat për forcimin e qeverisjes së shoqërive të sigurimit, si dhe ushtrimit të mbikëqyrjes së grupeve. Për të dy këto elemente, por edhe për mjaft kërkesa të tjera që parashikon ligji, janë hartuar dhe po vijojnë të përgatiten një numër rregulloresh, të cilat do të plotësojnë kuadrin e nevojshëm për zbatimin e ligjit. Gjithashtu, risi në procesin mbikëqyrës në tregun e sigurimeve është edhe përfshirja e AMF-së për herë të parë në kolegjet mbikëqyrëse të grupeve financiare austriake të pranishme në Shqipëri, pasi kapitali austriak në tregun e sigurimeve në Shqipëri ka një peshë të konsiderueshme. Tregu i sigurimeve në tërësinë e tij shfaq nevojën e përmirësimit të raportit dëme/prime dhe rritjen e shkallës së penetrimit. Për rregullimin ligjor të tregut të sigurimeve, gjatë vitit 2015, u hartuan dhe u miratuan edhe rregulloret e tjera si më poshtë:

- Rregullore nr. 38, datë 28.05.2015 "Për formatin e detajuar, minimumin e objektit dhe të përmbajtjes së raportit të auditimit, të shoqërisë së sigurimit";
- Rregullore nr. 37, datë 28.05.2015 "Për përcaktimin e kriterëve dhe kërkesave për përzgjedhjen e shoqërisë audituese për shoqërinë e sigurimit";
- Rregullore nr. 34, datë 28.05.2015 "Për raportimin e detyruar dhe periodik të shoqërive të sigurimit dhe risigurimit";
- Rregullore nr. 20, 28.04.2015 "Për procedurat e ndalimit ose kufizimit të përdorimit të lirë të aktiveve të shoqërisë së sigurimit";
- Rregullore nr. 19, datë 28.04.2015 "Për aktivet në mbulim të provigjoneve teknike dhe llojet e investimeve të lejuara të këtyre aktiveve";
- Rregullore nr. 153, datë 23.12.2014 "Për veprimtarinë e Njesisë së Auditimit të Brendshëm dhe Komitetit të Auditimit në shoqërinë e sigurimit".

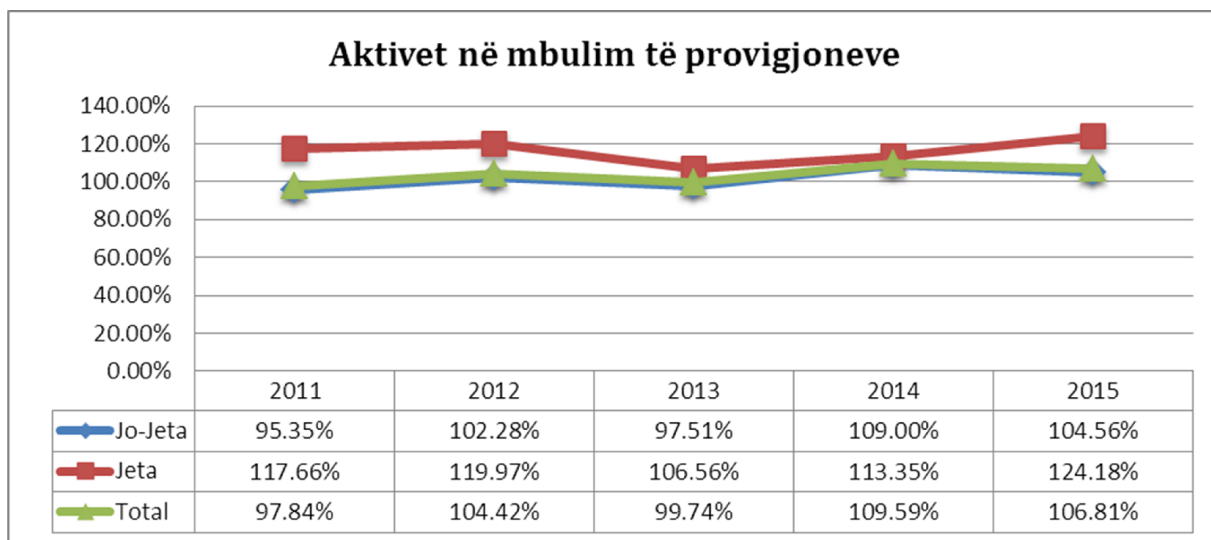
1.3 Analiza e ecures dhe rreziqeve të tregut të sigurimeve

Në vitin 2015, tregu i sigurimeve, ka shfaqur një ecure relativisht të mirë financiare në tërësi. Ecuria e treguesve financiarë, shfaqet si më poshtë:

- **Totali i primeve të shkruara bruto**, për tregun e sigurimeve të Jetës dhe Jo-Jetës për 31.12.2015 është 14,083,682,114 lekë duke shënuar një rritje të konsiderueshme prej 2.46 miliardë lekë ose në masën 21.17% në krahasim me vitin 2014. Tregu i sigurimeve të Jetës ka shënuar rritje në masën 0.19%, ndërsa tregu i sigurimeve të Jo-Jetës ka shënuar një rritje të volumit të primeve të shkruara bruto në masën 23.43% krahasuar me vitin 2014.
- **Raporti i Mjaftueshmërisë së Kapitalit** për tregun e Jo-Jetës në 31.12.2015 është 180.78%, duke qenë kështu brenda kufijve të lejuar. Krahasuar me periudhën 31.12.2014, mjaftueshmëria e kapitalit ka pësuar një rritje në vlerë prej 7.4 milionë lekë për tregun në tërësi.
- **Treguesi i Aktiveve në mbulim të Provigjoneve Teknike** për tregun e sigurimeve për periudhën 31.12.2015 është në masën 106.81%, duke shënuar një rënie modeste, nga 109.59% në 31.12.2014. Për periudhën 31.12.2015 ky tregues për tregun e sigurimeve të Jo-Jetës është 104.56%, duke rënë nga 109% në fund të vitit 2014, ndërsa për tregun e Jetës është 124.18%, duke u rritur nga 113.35% në 31.12.2014.
- **Treguesit e Rentabilitetit ROE dhe ROA** janë përkatësisht në nivelin 6% (nga 3.08% në 31.12.2014) dhe 2.23% (nga 7.46% në 31.12.2014). Treguesi ROE është rritur gjatë këtij viti, ndërsa ROA ka pësuar një rënie në krahasim me vitin 2014.
- **Totali i aktivitetit të tregut të sigurimit** për periudhën 31.12.2015, sipas pasqyrave financiare, ka pësuar rritje në vlerën 3,159 milionë lekë, ose 12.92% në krahasim me 31.12.2014. Kjo rritje është reflektuar kryesisht në zërat “Bono Thesari” dhe “Aksione dhe pjesëmarrje”. Në total të dy zërat Bono Thesari, si dhe Aksione dhe pjesëmarrje për periudhën 31.12.2015 kanë pësuar rritje në masën 18.19% dhe 31.82% krahasuar me 31.12.2014.
- Në periudhën 31.12.2015 vihet re një rritje e zërit të Provigjoneve Teknike Bruto të të gjithë shoqërive. Në nivel tregu rritja në Provigjonet Teknike Bruto është në masën 25.3% ose në vlerën 2,829 milionë lekë në krahasim me 31.12.2014.
- **Rezultati financiar neto i tregut të sigurimeve** për vitin 2015 është pozitiv në vlerën 615 milionë lekë dhe ka ulje me 23.3% në krahasim me 31.12.2014. Rezultati financiar neto i tregut të sigurimeve të Jo-Jetës në 31.12.2015 është 379.8 milionë lekë dhe ka rënë me 41% në krahasim me fundin e vitit 2014. Rezultati financiar neto tregut të sigurimeve të Jetës për 31.12.2015 është në vlerën 235.5 milionë lekë dhe është rritur me 47% në krahasim me 31.12.2014.
- Përsa i përket rrezultatit teknik, tregu i sigurimeve të Jetës vijon të ketë ritme të qëndrueshme rritjeje, duke shënuar rezultat teknik pozitiv, në vlerën 265 milionë lekë, nga 159 milionë lekë në fund të vitit 2014. Tregu i Jo-Jetës regjistron një rezultat teknik

pozitiv, në vlerën 48 milionë lekë për vitin 2015, krahasuar me rezultatin negativ prej 1.59 milionë në vitin 2014.

- Niveli ende i ulët i **raportit të primeve të shkruara bruto** ndaj PBB, në masën 0.98%, vazhdon të përforcojë pritshmërinë se tregu shqiptar i sigurimeve paraqet potencial të madh për zhvillim të mëtejshëm.

Gjatë vitit 2015 kanë vazhduar të përdoren treguesit IRIS për shoqëritë e sigurimit të Jo-Jetës në Shqipëri. Këta tregues financiarë i shërbejnë evidentimit të problemeve që mund të bëhen shkak për përkeqësimin e një ose disa parametrave të operatorëve në treg. Ruajtja e qëndrueshmërisë së tregjeve financiare nën mbikëqyrje dhe mbrojtja e konsumatorit janë ndër objektivat kryesore të veprimtarisë së AMF-së. Veprimet e Autoritetit, me qëllim parandalimin dhe eliminimin e shkeljeve në këtë drejtim, përfshijnë monitorimin e praktikave të tregut në mënyrë të vazhdueshme dhe ndërhyrjen me theks të veçantë në ato zona, të cilat janë të ekspozuara ndaj rrezikut të lartë apo në drejtim të mbrojtjes së interesave të konsumatorëve. Gjatë vitit 2015, rekomandimet që AMF ka dhënë lidhen kryesisht me:

- Administrimin e rreziqeve të kontraktuara nga shoqëritë e sigurimit në përputhje me kërkesat ligjore në fuqi;
- Përshtatjen dhe ristrukturimin e aktiveve të shoqërive në drejtim të rritjes së aktiveve likuide që shërbejnë drejtpërdrejt për mbulimin e provigjoneve teknike;
- Vlerësimin dhe trajtimin e dëmeve, si edhe zbatimin e kërkesave ligjore në drejtim të provigjonimit të dëmeve në proces gjyqësor, për një pasqyrim sa më të drejtë të nivelit të rrezikut të kontraktuar nga shoqëritë;
- Rënie e aftësisë paguese të disa shoqërive nën nivelin e kufirit minimal të aftësisë paguese të përcaktuar ligjërisht, sipas dispozitave të nenit 80 të Ligjit 52/2014;
- Raportimin në Autoritet të informacionit të kërkuar sipas kërkesave ligjore në fuqi;

- Plotësimin e kërkesave të Bordit të AMF-së në lidhje me pasqyrimin e saktë në pasqyrat financiare dhe shlyerjen e detyrimeve që lidhen me dëmet e Fondit të Kompensimit;
- Të mbajnë në konsideratë dhe të reduktojnë brenda limiteve maksimale të lejuara raportin e mbajtjes neto duke rishqyrtuar politikat e saj të kalimit në risigurim dhe të reduktojnë brenda limiteve maksimale të lejuara raportin e shpenzimeve;
- Përmirësimin e politikave dhe procedurave që lidhen me rakordimin e të dhënave ndërmjet departamenteve të ndryshme të shoqërive të sigurimit të informacionit të kërkuar sipas kërkesave ligjore në fuqi, deri në raportimin përfundimtar të tyre në Autoritet;
- Përmirësimin e standardeve teknologjike në drejtim të sigurisë së sistemeve të informacionit, veçanërisht ato që lidhen me raportimin online në Autoritet, të shitjeve të policave të sigurimit të detyrueshëm motorik dhe të dëmeve që rrjedhin nga këto polica.

AMF ka ndjekur në vazhdimësi përmbushjen e kërkesës ligjore mbi Fondin e Garancisë të shoqërive të sigurimit dhe zbatimin e rregullave për investimin e tij. Fondi i Garancisë është investuar në “depozita qëllimore” në banka të nivelit të dytë dhe Bono Thesari, sipas kërkesave të ligjit.

2. Raport mbi Gjendjen Financiare të Tregut të Pensioneve Private Vullnetare

2.1 Struktura e tregut të Pensioneve Private Vullnetare

Struktura e tregut të pensioneve private vullnetare përbëhet nga tre shoqëri administruese, një nga të cilat administron një fond pensioni vullnetar dhe dy fonde investimi. Dy shoqëritë e tjera administrojnë nga një fond pensioni vullnetar.

- Shoqëria administruese e fondeve të pensionit dhe SIK Raiffeisen Invest sh.a. administron një fond pensioni i cili është Fondi i Pensionit Vullnetar Raiffeisen, miratuar me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 107, datë 18.10.2010 dhe dy fonde investimi, të cilët janë Fondi i Investimit Raiffeisen Prestigj, miratuar me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 180, datë 13.12.2011 dhe Fondi i Investimit Raiffeisen Invest Euro miratuar me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 135, datë 26.09.2012.

Për këtë shoqëri, funksionin e depozitarit e kryen Banka e Parë e Investimeve, e cila është licencuar nga AMF për të kryer funksionin e depozitarit me Vendimin e Bordit nr. 80, datë 30.08.2010.

- Shoqëria administruese e fondeve të pensionit Sigal-Life Uniqa Group Austria sh.a. është licencuar si e tillë me Vendimin e Bordit AMF-së nr. 50, datë 30.03.2011. Ajo aktualisht administron vetëm një fond pensioni, i cili është Fondi i Pensionit Vullnetar Sigal, miratuar me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 51, datë 30.03.2011.

Për këtë shoqëri, funksionin e depozitarit e kryen Tirana Bank, e cila është licencuar nga AMF për të kryer funksionin e depozitarit me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 114, datë 18.11.2010.

- Shoqëria Administruese e Fondit të Pensionit SiCRED sh.a. është licencuar si shoqëri administruese e fondit të pensionit me vendimin nr. 156, datë 23.11.2011. Kjo shoqëri aktualisht administron vetëm një fond pensioni i cili është Fondi i Pensionit Vullnetar “Sicred Pension”, miratuar me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 173, datë 13.12.2011.

Për këtë shoqëri, funksionin e depozitarit e kryen Tirana Bank, e cila është licencuar nga AMF për të kryer funksionin e depozitarit me Vendimin e Bordit nr. 114, datë 18.11.2010 dhe është miratuar si depozitar i Fondit të Pensionit Vullnetar “Sicred Pension” me Vendimin e Bordit nr. 91 datë 18.07.2012.

2.2 Mbikëqyrja e tregut të Pensioneve Private Vullnetare

Mbikëqyrja e Tregut të pensioneve private vullnetare ushtrohet nga AMF mbështetur në Ligjin nr. 9572, datë 03.07.2006 “Për Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare”, ndryshuar me Ligjin 54/2014, si dhe Ligjin nr. 10197, datë 10.12.2009 “Për fondet e pensionit vullnetar” si dhe aktet nënligjore në zbatim të tij. Qëllimi i ligjit për fondet e pensionit vullnetar është të vendosë standardet e nevojshme për:

- i. Administrimin me efektivitet të fondeve të pensionit vullnetar, nëpërmjet diversifikimit të investimeve, me synim rritjen e kontributeve të bëra në fondin e pensionit;
- ii. Mbikëqyrjen e biznesit të fondit të pensionit vullnetar me kontribute të përcaktuara, në mënyrë që të sigurohet mbrojtja e anëtarit të fondit të pensionit;
- iii. Nxitjen e qëndrueshmërisë, sigurisë dhe mirëqeverisjes së aseteve të fondit të pensionit;
- iv. Licencimin dhe mbikëqyrjen e shoqërisë administruese të fondit të pensionit dhe planit të pensionit profesional, të depozitarit të aseteve të fondeve të pensionit dhe të të gjitha çështjeve të lidhura me to.

Në vijim të rekomandimeve të FSAP të vitit 2013 dhe me mbështetjen e BB dhe kontributin e FIRST Initiative, me qëllim forcimin dhe zhvillimin e pensioneve private në Shqipëri, gjatë vitit 2015 ka vijuar punën projekti i asistencës teknike në fushën e pensioneve private vullnetare. Synimi i këtij projekti është krijimi i një sistemi të diversifikuar të pensioneve publike dhe private, në mënyrë që ky sistem të jetë i përshtatshëm në afatgjatë. Në kuadër të këtij projekti, gjatë vitit 2015 është punuar për përgatitjen e Manualit të Mbikëqyrjes me bazë rreziku për tregun e pensioneve private vullnetare, si dhe u draftuan amendimet e Ligjit “Për fondet e pensionit vullnetar” nr. 10197, datë 10.12.2009, të cilat synojnë të rritet shkalla e përafrimit të ligjit me direktivat e BE-së, në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim Asociimit.

Si pjesë e projektit, në bashkëpunim me INSTAT dhe BB është kryer vërtetim për vlerësimin e qëndrimeve të punëdhënësve ndaj ofertës së planeve të pensionit profesional. Rezultatet e këtij vërtetimi iu bënë të njohura publikut në konferencën “Sistemi i pensioneve vullnetare në Shqipëri – zgjerimi i mbulimit” organizuar në tetor 2015. Kështu, një konkluzion i rëndësishëm i kësaj konference ishte se zhvillimi në tërësi i tregut të fondeve të pensioneve kërkon dhe një sërë faktorësh të tjerë nxitës, që nga formalizimi i ekonomisë deri te elementët e ndërgjegjësimin të kontribuesve, punëdhënës e punëmarrës.

2.3 Treguesit teknikë e financiarë të Shoqërive Administruese dhe Fondeve të Pensioneve Vullnetare

Tregu i pensioneve shfaqet më modest në krahasim me dy tregjet e tjera. Megjithatë, ky treg ka shfaqur një dinamikë më të lartë rritjeje, veçanërisht në lidhje me numrin e anëtarëve. Në 2015, totali i aseteve neto të fondeve të pensioneve private u rrit me 47.62% krahasuar me vitin 2014 (në 2014 rritja ishte 44.7%), dhe numri i anëtarëve me 47.91% në krahasim me vitin 2014 (në 2014 rritja ishte 7.7%).

Zhvillim i rëndësishëm në këtë treg ishte përfshirja e nxitësve të përshtatshëm fiskalë në paketën fiskale të vitit 2015. Kështu, në paketën fiskale të vitit 2015 (parashikuar nga Ligji nr. 156/2014)

kontributet e punëdhënësit dhe punëmarrësit në skemat e fondeve të pensionit njihen si të ardhura të patatueshme, deri në kufijtë e përcaktuar nga ligji dhe pasqyrohen në listëpagesat).

Totali i aktiveve të shoqërive administruese të fondeve të pensioneve (SHAFF) në 31.12.2015 është 414,591,082 lekë. Në total tregu, 12.65% e aktiveve të SHAFF janë investuar në Obligacione qeveritare të R.SH., dhe 1.35% në Depozita.

Gjatë vitit 2015, në tregun e pensioneve private vullnetare ushtruan aktivitetin e tyre tre fonde pensioni. Analiza e të dhënave për tregun e pensioneve private vullnetare më 31.12.2015 tregon një total të aktiveve neto prej 928.7 milionë lekë (6.7 milionë euro) me një rritje prej afro 299.5 milionë lekë (47.62%) krahasuar me fundin e vitit 2014. 50.44% të aktiveve neto të tregut administrohen nga shoqëria “Sigal-Life Pension” sh.a., 34.92% të tyre administrohen nga shoqëria administruese “Raiffeisen Invest” sh.a., ndërsa 14.64% nga shoqëria “Sicred Pension” sh.a.

Kontributet në tregun e fondeve të pensionit krahasuar me fundvitin 2014 janë rritur me 45.86% ose me 91,953,112 kontribute.

Në 31.12.2015 investimet e tregut të Fondeve të Pensionit Vullnetar janë në përputhje me bazën ligjore në fuqi. Vlera e investimeve të këtij tregu në 31.12.2015 është 843,021,469 lekë duke zënë një peshë prej 90.61% ndaj totalit të aktiveve të tregut të fondeve të pensionit. Krahasuar me 31.12.2014 këto investime janë rritur me 52.60%. Gjatë vitit 2015, investimet e tregut të Fondeve të Pensioneve përbëhen nga Obligacione thesari të Republikës së Shqipërisë me afat maturimi 3, 5, 7 dhe 10 vjeçar. Në total tregu, investimet në Obligacione të Qeverisë së R.SH. me afat maturimi 7 vjeçar dhe 10 vjeçar janë ato që zënë peshën më të madhe dhe përbëjnë respektivisht 36.73% dhe 34.91% të totalit të aktiveve të këtij tregu.

Shoqëritë administruese të Fondeve të Pensionit “Raiffeisen Invest” sh.a., “Sigal-Life Unika Group Austria” sh.a. dhe “Sicred Pension” sh.a., e publikojnë dhe e përditësojnë vlerën e kuotës së pensionit duke zbatuar bazën ligjore në fuqi.

Në Aneksin “Tregu i Pensioneve Private Vullnetare 31.12.2015”, jepet informacion i detajuar për tregun e fondeve të pensioneve.

3. Raport mbi Gjendjen Financiare të Tregut të Fondeve të Investimeve

3.1 Struktura e tregut të Fondeve të Investimeve

Siç u theksua më lart, Shoqëria administruese e fondeve të pensionit dhe SIK Raiffeisen Invest sh.a. përveçse administron një fond pensioni administron edhe dy fonde investimi, të cilët janë Fondi i Investimit Raiffeisen Prestigj, miratuar me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 180, datë 13.12.2011 dhe Fondi i Investimit Raiffeisen Invest Euro miratuar me Vendimin e Bordit të AMF-së nr. 135, datë 26.09.2012.

Për këtë shoqëri, funksionin e depozitarit e kryen Banka e Parë e Investimeve, e cila është licencuar nga AMF për të kryer funksionin e depozitarit me Vendimin e Bordit nr. 80, datë 30.08.2010.

3.2 Mbikëqyrja e tregut të Fondeve të Investimeve

Mbikëqyrja e Tregut të fondeve të investimit ushtrohet nga AMF mbështetur në Ligjin nr. 9572, datë 03.07.2006 “Për Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare”, i ndryshuar, si dhe Ligjin nr.10198 datë 10.12.2009 “ Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” si dhe aktet nënligjore në zbatim të tij. Qëllimi i ligjit për fondet e investimeve kolektive është të rregullojë:

- i. Kushtet dhe kriteret për themelimin, regjistrimin dhe funksionimin e sipërmarrjeve të investimeve kolektive, si dhe të shoqërive administruese, stukturat e fondeve me pjesëmarrje të hapur e pjesëmarrje të mbyllur që ofrohen dhe shiten;
- ii. Emetimin dhe shitjen e kuotave dhe të aksioneve;
- iii. Shlyerjen e kuotave;
- iv. Promovimin e sipërmarrjeve të investimeve kolektive;
- v. Veprimtaritë e kryera nga palët e treta për llogari të sipërmarrjeve të investimeve kolektive;
- vi. Realizimin e mbikëqyrjes, nga Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare, të veprimtarisë së sipërmarrjeve të investimeve kolektive të shoqërive administruese, depozitarëve dhe të personave të përfshirë në shitjen e kuotave e të aksioneve, që duhet të mbikëqyren sipas këtij ligji;
- vii. Veprimtarinë e sipërmarrjeve të huaja të investimeve kolektive dhe të shoqërive administruese të huaja në Republikën e Shqipërisë;
- viii. Të vendosë rregulla, që sigurojnë funksionimin e drejtë të tregut të kapitaleve dhe nxitjen e lëvizjes së lirë të tyre.

Tregu i fondeve të investimit në Shqipëri, i cili filloi aktivitetin në vitin 2012, është zgjeruar në masë të konsiderueshme krahasuar dhe me vendet e rajonit, duke u renditur si tregu i dytë më i madh pas tregut bankar në vend me 67.15 miliardë lekë asete. Gjatë viteve 2012-2015 pesha e këtij tregu është zgjeruar duke përfaqësuar përkatësisht 69.4%, 71.9%, 69.9% dhe 71.56% ndaj peshës së tregjeve që mbikëqyren nga AMF.

Dinamika e zgjerimit të këtyre fondeve tregon interesin që kanë investitorët vendas për produkte të reja kursimi apo investimi. Një situatë e tillë favorizohet edhe nga normat e ulëta të interesit për produktet bankare të kursimeve.

Në një treg të tillë, AMF po përballlet aktualisht me sfidat e forcimit të kapaciteteve për mbikëqyrjen dhe rregullimin e industrisë së re të fondeve të investimit, me qëllim përballimin në kohë të rreziqeve dhe nxitjes së zhvillimit të tregut të letrave me vlerë, duke u fokusuar në tregun e obligacioneve, me qëllim zbutjen e rrezikut të investimeve dhe përmirësimin e procesit të shpërndarjes së kapitalit në tregun vendas.

AMF për të përballuar sfidat e këtij tregu, ka punuar për përmirësimin e bazës rregullatore për fondet e investimeve me **dy objektiva kryesorë**: (i) forcimin e regjimit të transparencës ndaj klientit/investitorit si dhe (ii) përmirësimin e kërkesave për administrimin e riskut në treg. Në vitin 2015, në përmbushje të objektivit të dytë, u miratuan rregullorja për administrimin e likuiditetit dhe ndryshimet në rregulloren për vlerësimin e aseteve të fondeve. Miratimi i tyre shënoi përmbushjen e rekomandimeve në kuadër të misionit të asistencës teknike të BB dhe FMN. Gjatë këtij viti është punuar edhe për ndjekjen e zbatimit të kërkesave të rregulloreve të sipërpërmendura që lidhen kryesisht me njohjen, vlerësimin, monitorimin dhe administrimin e rrezikut të likuiditetit të fondeve të investimeve nga ana e shoqërive administruese të tyre, si dhe të zbatimit të drejtë të standardeve ndërkombëtare të raportimit financiar në lidhje me vlerësimin e aseteve të sipërmarrjeve të investimeve kolektive.

Në kuadër të përmbushjes së *objektivit të dytë*, gjatë vitit 2015 është punuar edhe për draftimin e disa amendimeve të Ligjit “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” nr. 10198, datë 10.12.2009, të cilat janë miratuar nga Kuvendi i Shqipërisë në seancën plenare të datës 31.03.2016. Këto amendime parashikojnë detyrimin e shoqërisë administruese për krijimin e një sistemi dhe zbatimin e procedurave të përshtatshme për administrimin e rrezikut si dhe përmirësimin e regjimit të pezullimit të shlyerjes dhe shitjes së kuotave, si dhe saktësimin kompetencave të Autoritetit në këtë proces.

Në kuadrin e rekomandimeve të FSAP-it për një mbikëqyrje efektive të konsoliduar të këtij tregu me Bankën e Shqipërisë, gjatë vitit 2015 është kryer inspektim i përbashkët në vend pranë shoqërisë administruese të fondeve të investimit.

Me prezantimin e projektit “Forcimi i kapaciteteve mbikëqyrëse të Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare: Fokusi tek zhvillimi i tregut të kapitaleve”, AMF është institucioni përfitues i këtij projekti, përgjegjës për zbatimin dhe menaxhimin e tij të përditshëm. Projekti mbështetet nga

Banka Botërore dhe financohet nga SECO¹. Në përfundim të projektit, Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare do të jetë i përgatitur edhe më mirë për të rregulluar dhe mbikëqyrur tregun e kapitaleve, për të rritur sigurinë e sektorit financiar jo-bankar dhe për të zhvilluar tregjet e obligacioneve të korporatave dhe atyre të qeverisë vendore. Kjo do t'i shërbejë zhvillimit të ardhshëm të këtyre tregjeve, sektorit financiar dhe më gjerësisht zhvillimit ekonomik.

3.3 Treguesit kryesorë të tregut të Fondeve të Investimeve 31.12.2015

Gjatë vitit 2015, në tregun e Fondeve të Investimeve ushtruan aktivitetin e tyre dy fonde investimi, përkatësisht Fondi i Investimeve “Raiffeisen Prestigj” dhe Fondi i Investimeve “Raiffeisen Invest Euro” të cilat administrohen nga e njëjta shoqëri administruese Raiffeisen Invest sh.a.

Sipas analizës së të dhënave për tregun e Fondeve të Investimeve në 31.12.2015, vlera neto e aseteve të Fondeve, arriti mbi 66.9 miliardë lekë me një rritje prej 5.1% krahasuar me 31.12.2014.

Ky treg dominohet kryesisht nga investimet në Obligacione Qeveritare të cilët përbëjnë 69.55% të totalit të aseteve të fondeve.

Numri i anëtarëve që kanë investuar në Fondet e Investimit më 31.12.2015 është 32,149 anëtarë me një ulje prej 1.59% krahasuar me 31.12.2014. Nga anëtarët në fond, rreth 99.99% e zënë investitorët individualë.

Vlera e investimeve të Fondit Raiffeisen Prestigj në 31.12.2015 është 53,128,996,412 lekë dhe investimet përbëjnë 93.57% të totalit të aktiveve të fondit. Investimet e Fondit Raiffeisen Prestigj konsistojnë në Letra me vlerë (obligacione dhe bono të thesarit) të Republikës së Shqipërisë dhe janë rritur me 7.76% në krahasim me investimet e fondit në 31.12.2014. Investimet e Fondit të Investimit Raiffeisen Prestigj në obligacione të R.SH., janë me maturim 3, 5, 7, dhe 10 vjeçar.

Investimet e Fondit të Investimit Raiffeisen Invest Euro në 31.12.2015 janë në vlerën 7,990,647,817 lekë duke zënë një peshë prej 77.04% të aktiveve të këtij fondi. Pjesa tjetër e aseteve konsiston në mjete monetare dhe ekuivalentë të mjeteve monetare dhe debitorë.

Aktivitetet e Fondit të Investimit Raiffeisen Invest Euro janë investuar në tituj qeveritarë të R.SH., emetime të bankës qendrore të emetuesve të huaj, tituj të korporatave jashtë vendit dhe kuota në fonde investimi jashtë vendit.

Në Aneksin e këtij dokumenti “Tregu i Fondeve të Investimit 31.12.2015” jepet informacion i detajuar për tregun e fondeve të investimeve.

III Prioritetet dhe sfidat për Vitin 2016

¹ Sekretariati Shtetëror Zvicerian për Çështjet Ekonomike (*Swiss State Secretariat for Economics Affairs*)

Objektivi më i rëndësishëm i Autoritetit për vitin 2016 mbetet realizimi me sukses i tre projekteve të asistencës teknike. Të tre projektet kanë si komponent të rëndësishëm, rishikimin e bazës ligjore për tregjet që Autoriteti mbikëqyr.

Autoriteti në bashkëpunim me ekspertë të Bankës Botërore përfundoi hartimin e ndryshimeve të Ligjit nr. 10197 datë 10.12.2009 "Për fondet e pensionit vullnetar" dhe dërgimin e projektligjit në Ministrinë e Financave, e cila vazhdon ndjekjen e procedurave për miratimin e tij. Ndryshimet në ligj synojnë përqasjen e ligjit me Direktivën 2003/41/KE të Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të Evropës e datës 3 qershor 2003 "Mbi aktivitetet dhe mbikëqyrjen e institucioneve për dhënien e pensioneve profesionale", parimet e mbikëqyrjes së pensioneve private të hartuara dhe të miratuara nga Organizata Ndërkombëtare e Mbikëqyrjes së Pensioneve (IOPS) si dhe Udhëzuesit e OECD-së.

Ndërkohë Autoriteti po punon intensivisht me ndryshimet ligjore në fushën e sigurimit të detyrueshëm në sektorin e transportit, me synim miratimin e tyre brenda vitit 2016.

Ndryshimet ligjore në sigurimin e detyrueshëm kanë si synim ndërtimin e një skeme të mirëorganizuar në funksionimin e Byrosë Shqiptare të Sigurimeve. Ky ndryshim jo vetëm që do të jetë në linjë me rekomandimet e Bankës Botërore në kuadrin e programit FSAP, por do të rrisë standardet e monitorimit dhe mbikëqyrjes së këtij sektori nga ana e Autoritetit.

Gjithashtu ndryshimet ligjore në sigurimin e detyrueshëm do të jenë edhe në funksion të mbikëqyrjes se tregut të sigurimeve me fokus rrezikun.

Përmirësimi i kuadrit ligjor dhe rregullator në përputhje me direktivat e BE-së dhe standardet ndërkombëtare, si dhe rritjen e efektivitetit të mbikëqyrjes, përmbledhet në:

- Ndjekjen e procesit të ndryshimeve të ligjit për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit dhe përfundimi i procesit të hartimit të rregulloreve në zbatim të Ligjit 52/2014 "Për veprimtarinë e sigurimit dhe risigurimit";
- Ndjekjen e procesit të miratimit të ndryshimeve në ligjin për fondet e pensionit vullnetar, si dhe hartimin e manualit të mbikëqyrjes me fokus rrezikun;
- Hartimin e kuadrit rregullator sipas praktikave ndërkombëtare në zbatim të ndryshimeve në ligjin e Sipërmarrjeve të Investimeve Kolektive.

Ligjet e tjera, kryesisht ato që kanë të bëjnë me tregun e kapitaleve, do të jenë pjesë e prioriteteve afatmesme të Autoritetit, në kuadër edhe të projektit SECO.

Për tregun e sigurimeve veçanërisht, vëmendja do të vijojë të përqendrohet në masat stabilizuese, ku përfshihen:

- (i) Ndjekja me prioritet e rekomandimeve të Bankës Botërore për administrimin e fondit të kompensimit, me qëllim reduktimin e tij sipas planit të veprimit të Autoritetit;
- (ii) Ndjekja me prioritet e të gjitha çështjeve për një treg sigurimesh solid;
- (iii) Mbikëqyrje e vazhdueshme në drejtim të mbajtjes së rezervës monetare nga shoqëritë e sigurimit;
- (iv) kontrolle me bazë rrezikun në shoqëritë e sigurimit për çështje delikate të veprimtarisë së tyre.

Të gjitha këto masa stabilizuese kanë për qëllim nga njëra anë mbajtjen dhe zhvillimin e tregut të sigurimeve, dhe nga ana tjetër mbrojtjen e konsumatorëve si hallka e fundit e tregut.

Adresimi i mbikëqyrjes së grupeve; shtrirja e mbikëqyrjes me fokus rrezikun në pjesën më të madhe të shoqërive të sigurimit; testimi i sistemit të vlerësimit të administrimit të rrezikut nga shoqëritë e sigurimit, do të përbëjnë prioritetet e tjera të punës së AMF-së gjatë vitit 2016 përsa i përket këtij tregu.

Objektiv i rëndësishëm është edhe studimi dhe ndërtimi i një strategjie për zgjerimin e tregut të sigurimeve, bashkëpunimi me grupet e interesit, ministritë e linjës, institucionet ndërkombëtare. Kjo edhe në funksion të ndërgjegjësimit të publikut, reduktimit të rrezikut nga katastrofat natyrore, përmbytjet, tërmetet, aksidentet, përgjegjësitë publike, profesionale, etj.

